

Розвиток екотуризму на природоохоронних територіях

Душечкіна Н. Ю., кандидат педагогічних наук, викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПРОБЛЕМА розвитку екологічного туризму є досить актуальною. Їй присвячено багато уваги у різноманітній літературі. Як і для будь-якої іншої сфери господарської діяльності, індустрія екологічного туризму залежить від ступеня розвитку економіки країни в цілому.

Сучасний стан і рівень розвитку екологічного туризму на природоохоронних територіях висвітлено у багатьох публікаціях істотно розрізняються. Він об'єднує всі форми відпочинку, базуючись на використанні природних ресурсів [2].

Екотуризм несе в собі великий просвітницький і рекреаційний потенціал, завдання якого полягає в тому, щоб найраціональніше та ефективніше використовувати його з природоохоронною метою.

Початок формування теорії екологічного туризму пов'язаний з працями швейцарських і західнонімецьких учених. Вигідно відрізняються зарубіжні наукові школи екотуризму своєю різноманітністю підходів до аналізу екотуристської діяльності. Досить чітко можна виділити чотири школи – американську, австралійську, німецьку, мексиканську. Концепції екологічного й сталого туризму знайшли відображення в роботах E. Boo, Epler Wood, P. Jonsson, T. Whelan, I. Mose, B. Steck, P. Valentine, D. Kramer, W. Strasdas, G. Wallace, K. Ziffer, P. Hasslacher, D. McLaren, D. Western та ін. До них була література країнознавчого спрямування. Серед авторів праць, присвячених туристським ресурсам і взагалі питанням туризму в Україні, – О. Дмитрук, В. Кифяк, Ю. Миронов, В. Пазенок, Є. Панкова, М. Скрипник, О. Слепокуров, В. Стафійчук, Н. Фоменко, Г. Цехмістрова та ін. Методологічні й методичні питання оцінки екотуристського потенціалу достатньо мірою розроблені в роботах відомого фахівця у галузі екотуризму А. Дроздова.

В Україні екологічний туризм перебуває на початковій стадії розвитку. Проте, помітним є виділення двох шляхів розвитку екологічного туризму – «американського» та «європейського». Перший формується у вигляді організації спортивно-туристських подорожей в екстремальних природних умовах, другий – у формі організованого відпочинку у сільській місцевості із залученням традиційної місцевої культури [1].

Організація рекреаційної діяльності на основі сучасних науково-обґрунтованих підходів і методів у перспективі дасть можливість повною мірою використовувати все різноманіття форм туристсько-природокоористування.

На нашу думку, розвиток екологічного туризму в Україні допоможе зберегти природну красу унікальних територій, зменшити тиск на природне середовище в цілому, підвищити грамотність населення та інших природокоористувачів стосовно експлуатації природного середовища, а також збільшити обсяг знань у школярів та досвід спілкування з природою, підвищити ефективність діяльності державної структури в галузі контролю й профілактики екологічних правопорушень, створити та систематично поповнювати бази даних про стан природного середовища.

Інтегральна оцінка туристського потенціалу будь-якого об'єкта або території є конвенційною, оскільки вона неминує включати якісні показники й може отримати осмислене трактування тільки в порівнянні з оцінкою потенціалу іншого об'єкта.

Для успішного розвитку екологічного туризму і найповнішого використання екотуристського потенціалу пропонуємо такі заходи.

По-перше, потік туристів на природоохоронні території має обмежуватися й ретельно регулюватися. Це передбачає вибір оптимальних категорій відвідувачів. По-друге, для розвитку екотуризму можна використовувати буферні зони. Велика частина екотуристських маршрутів може пролягати на суміжних з природоохоронними територіями й включати основні місцеві пам'ятки природи.

По-третє, якщо є можливість створити екотуристські маршрути безпосередньо на природоохоронних територіях, то бажано спланувати їх у цих межах, щоб забезпечити збереження природних комплексів та контроль за їхнім станом.

По-четверте, розвиток екотуризму не потребує будівництва нових рекреаційних інфраструктур на природоохоронній території. Розміщення екотуристів бажано організовувати не на природоохоронних територіях, а в навколишніх населених пунктах.

Всі ці заходи дадуть змогу звести до мінімуму негативний вплив екотуризму на природоохоронні території. Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні, необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це та сфера економіки й життєдіяльності суспільства в цілому, яка інтегрує практично всі галузі. Це й визначає одне з перших місць, яке займає екотуризм у світовій економіці. Цей чинник має стати основним у формуванні нового державного підходу до туризму в Україні, зокрема й до екотуризму.

Література:

1. Кифяк В. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Кифяк. – Черкаси: Зелена Буковина, 2003. – 108 с.
2. Стафійчук В. Рекреологія / В. Стафійчук. – К.: Либідь, 2006. – 146 с.

